

Universitat per a Majors – UJI – Seu del Nord

Assignatura

CANVIS SOCIALS I ECONÒMICS AL BAIX MAESTRAT

Professor:

Joan Serafí Bernat, bernat@uji.es

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA

1ª SESSIÓ: Trets fonamentals de la comarca del Baix Maestrat

2ª SESSIÓ: Canvis socials al Baix Maestrat. I. La població I

3ª SESSIÓ. Canvis socials al Baix Maestrat. I. La població II

4ª SESSIÓ: Canvis socials al Baix Maestrat. III. Riquesa i formació

5ª SESSIÓ: Canvis econòmics al Baix Maestrat. I. El mercat de treball

6ª SESSIÓ: Canvis econòmics al Baix Maestrat. II. Els sectors productius

1

SESSIÓ 2^a: Canvis socials al Baix Maestrat. La població I

ESQUEMA

- Part teòrica:

1.- L'evolució del nombre d'habitants

2.- El comportament demogràfic

S'explicarà a la sessió 3^a

3.- Les estructures demogràfiques

4.- Els fluxos migratoris

5.- Conclusions. Els factors que condicionaran el futur

- Part pràctica:

Debat sobre el futur dels pobles de l'interior de la província de Castelló

1

PRINCIPALS IDEES

Estancament històric: la crisi des de finals del segle XIX fins a 1960

Uns pobles augmenten i altres s'esforcen

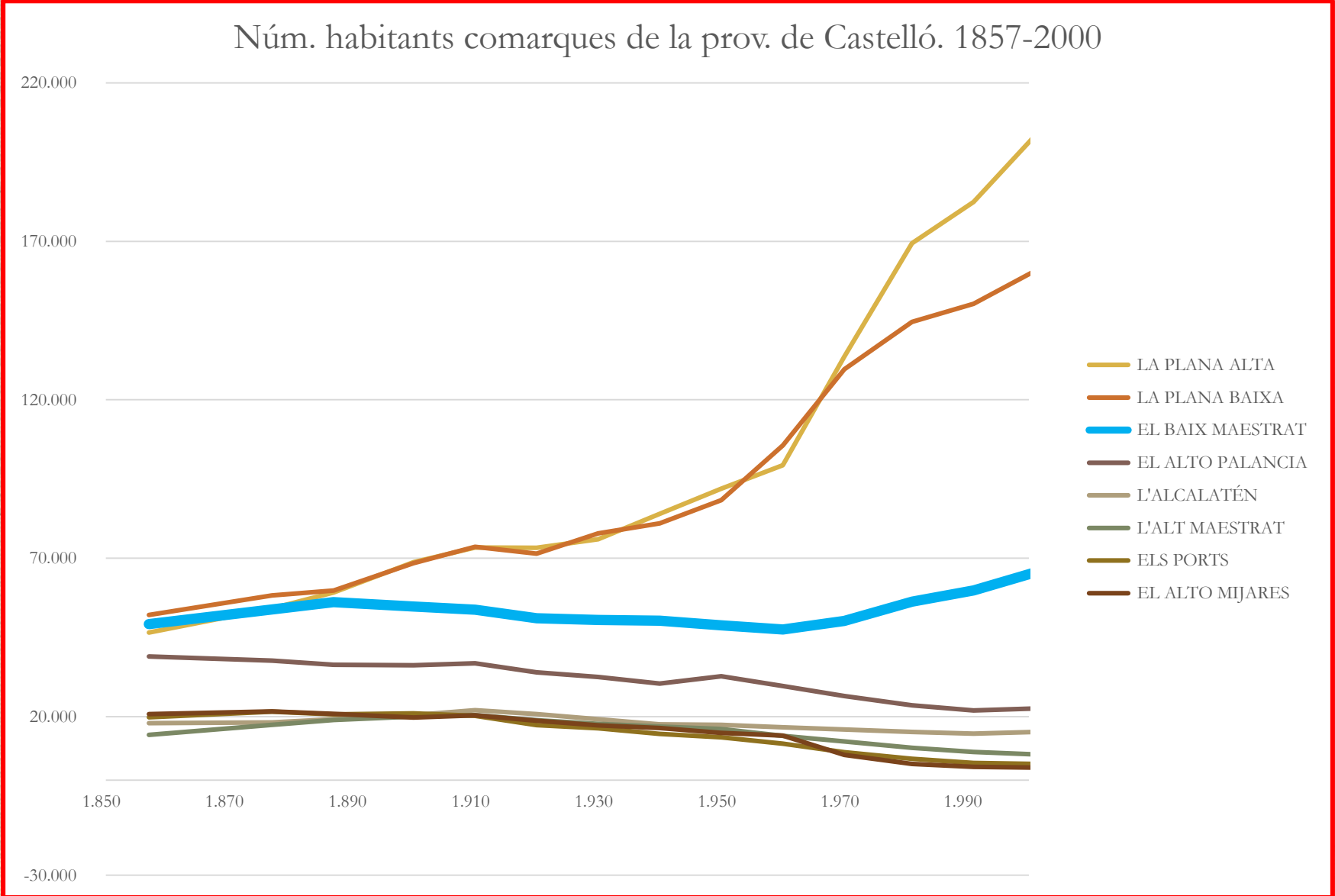
Els contrastos interior-costa; muntanyes-planes; urbà-rural

Els potents canvis recents: expansió, crisi i recuperació

Evolucions locals molt diferenciades

1.- L'evolució del nombre d'habitants

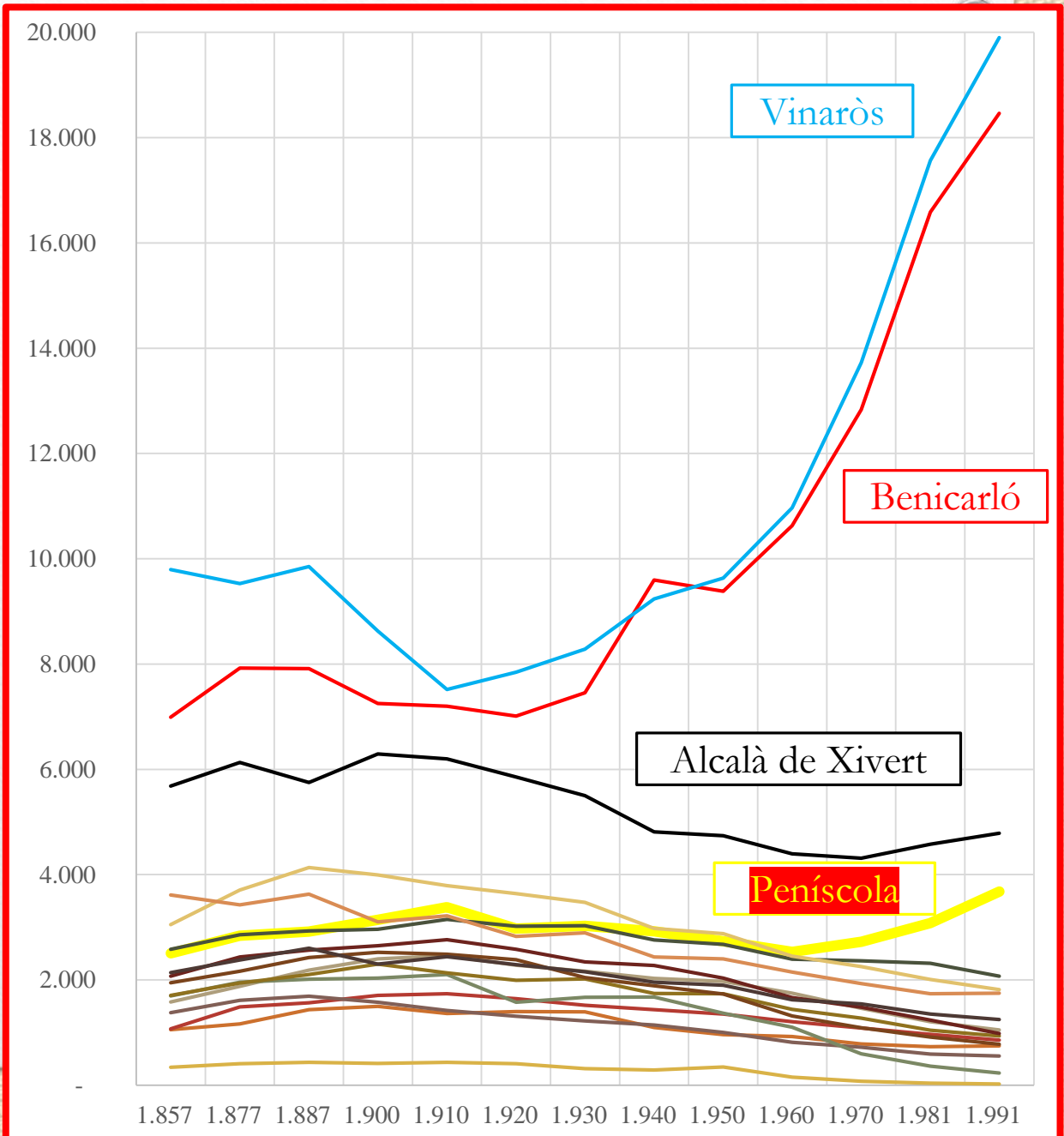
1

1.- L'evolució del nombre d'habitants

	1.857	1.877	1.887	1.900	1.910	1.920	1.930	1.940	1.950	1.960	1.970	1.981	1.991
Castell de Cabres	341	410	434	416	434	406	315	288	348	153	76	36	24
Santa Madalena de Polpís	1.054	1.162	1.437	1.496	1.360	1.397	1.393	1.094	962	924	784	732	749
la Salzedella	1.069	1.487	1.568	1.704	1.736	1.645	1.520	1.436	1.350	1.204	1.084	967	858
Sant Jordi del Maestrat	1.378	1.612	1.692	1.575	1.422	1.309	1.222	1.143	1.001	814	720	589	553
Canet lo Roig	1.583	1.878	2.185	2.400	2.464	2.277	2.166	2.029	1.974	1.750	1.463	1.207	1.051
la Pobla de Benifassà, el Bellestar, el Boixar, Coratxà i Fredes	1.695	1.959	2.013	2.034	2.100	1.577	1.672	1.674	1.365	1.104	596	361	231
la Jana	1.705	1.940	2.104	2.303	2.132	1.992	2.018	1.743	1.737	1.443	1.272	1.044	934
Cervera del Maestrat	1.944	2.163	2.428	2.523	2.489	2.386	2.045	1.887	1.734	1.316	1.089	914	779
Xert	2.072	2.434	2.566	2.648	2.765	2.583	2.341	2.276	2.033	1.665	1.480	1.235	982
Rossell i Bel	2.141	2.379	2.603	2.302	2.440	2.291	2.155	1.958	1.900	1.623	1.547	1.353	1.250
Peníscola	2.506	2.842	2.916	3.142	3.384	2.975	3.027	2.925	2.737	2.530	2.724	3.077	3.677
Traiguera i Sant Rafel del Maestrat	2.580	2.857	2.931	2.962	3.152	3.021	3.030	2.760	2.676	2.395	2.363	2.317	2.072
Sant Mateu del Maestrat	3.050	3.708	4.136	3.992	3.789	3.638	3.471	2.979	2.878	2.452	2.254	2.011	1.816
Càlig	3.612	3.426	3.632	3.102	3.218	2.827	2.896	2.435	2.399	2.149	1.932	1.740	1.750
Alcalà de Xivert	5.684	6.129	5.751	6.293	6.198	5.855	5.499	4.811	4.740	4.394	4.314	4.580	4.786
Benicarló	6.989	7.922	7.916	7.251	7.197	7.012	7.456	9.598	9.385	10.627	12.831	16.587	18.460
Vinaròs	9.795	9.528	9.851	8.625	7.520	7.846	8.281	9.235	9.631	10.968	13.727	17.564	19.902
EL BAIX MAESTRAT	49.198	53.836	56.163	54.768	53.800	51.037	50.507	50.271	48.850	47.511	50.256	56.314	59.874

1

Evolució de la població dels municipis del Baix Maestrat 1857-1991

1

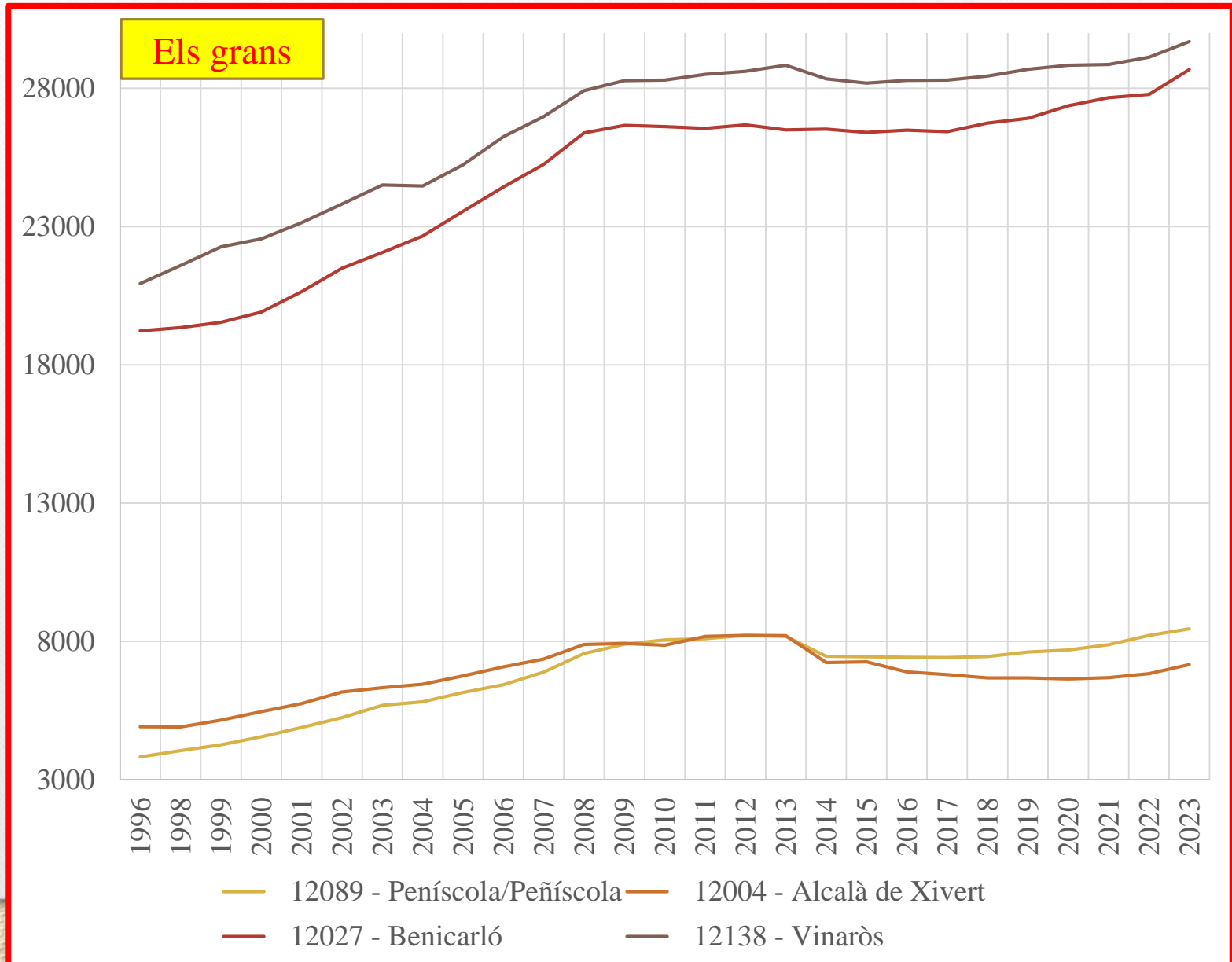
Evolució de la població del País Valencià, la província de Castelló i la comarca del Baix Maestrat.
1996-2023

	1996	2023	1996-2023 %
Comunitat Valenciana	4.009.329	5.210.600	30,0
Província de Castelló	456.727	603.952	32,2
El Baix Maestrat	61.570	86.349	40,2

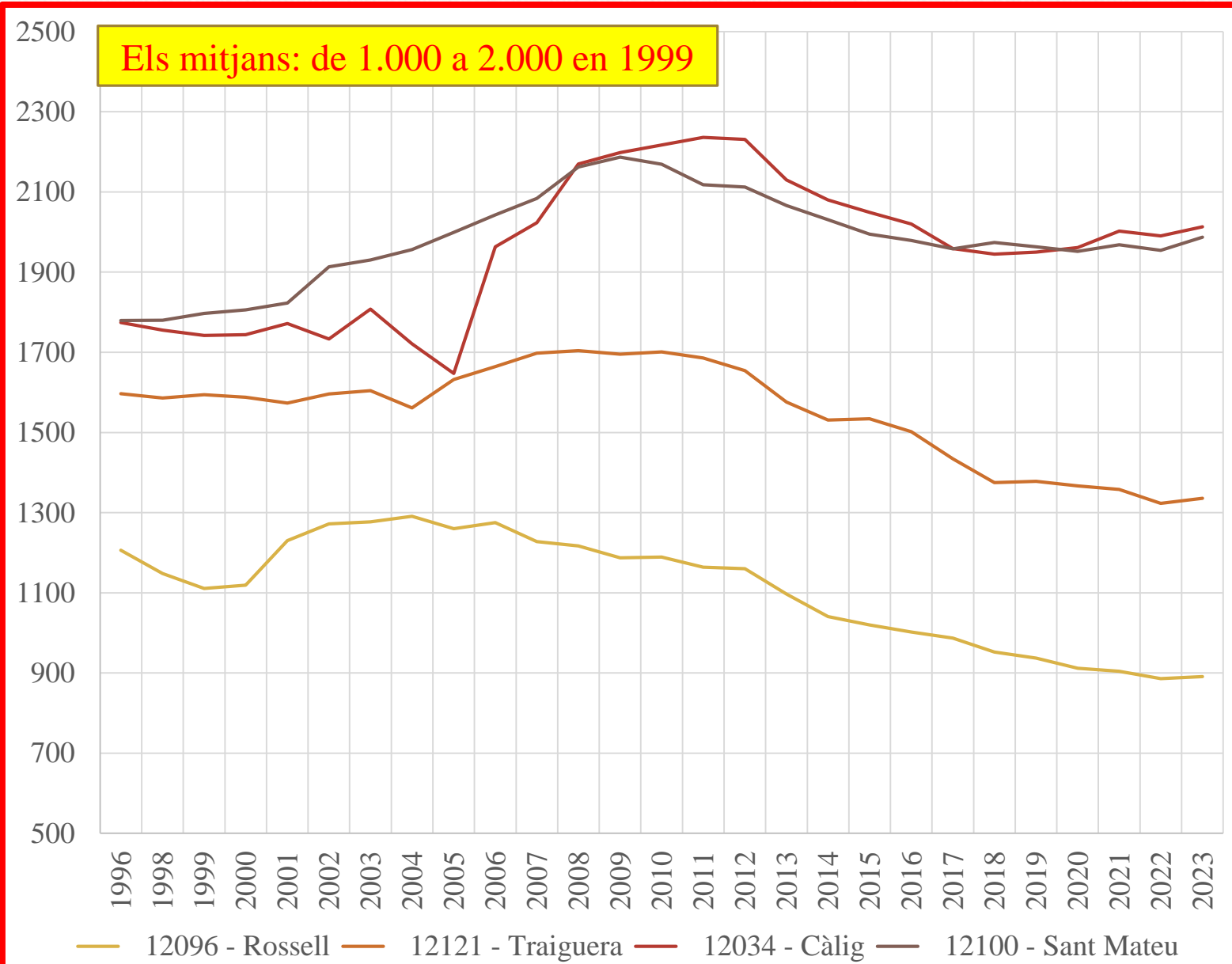

Evolució de la població d'alguns municipis del Baix Maestrat. 1996-2023

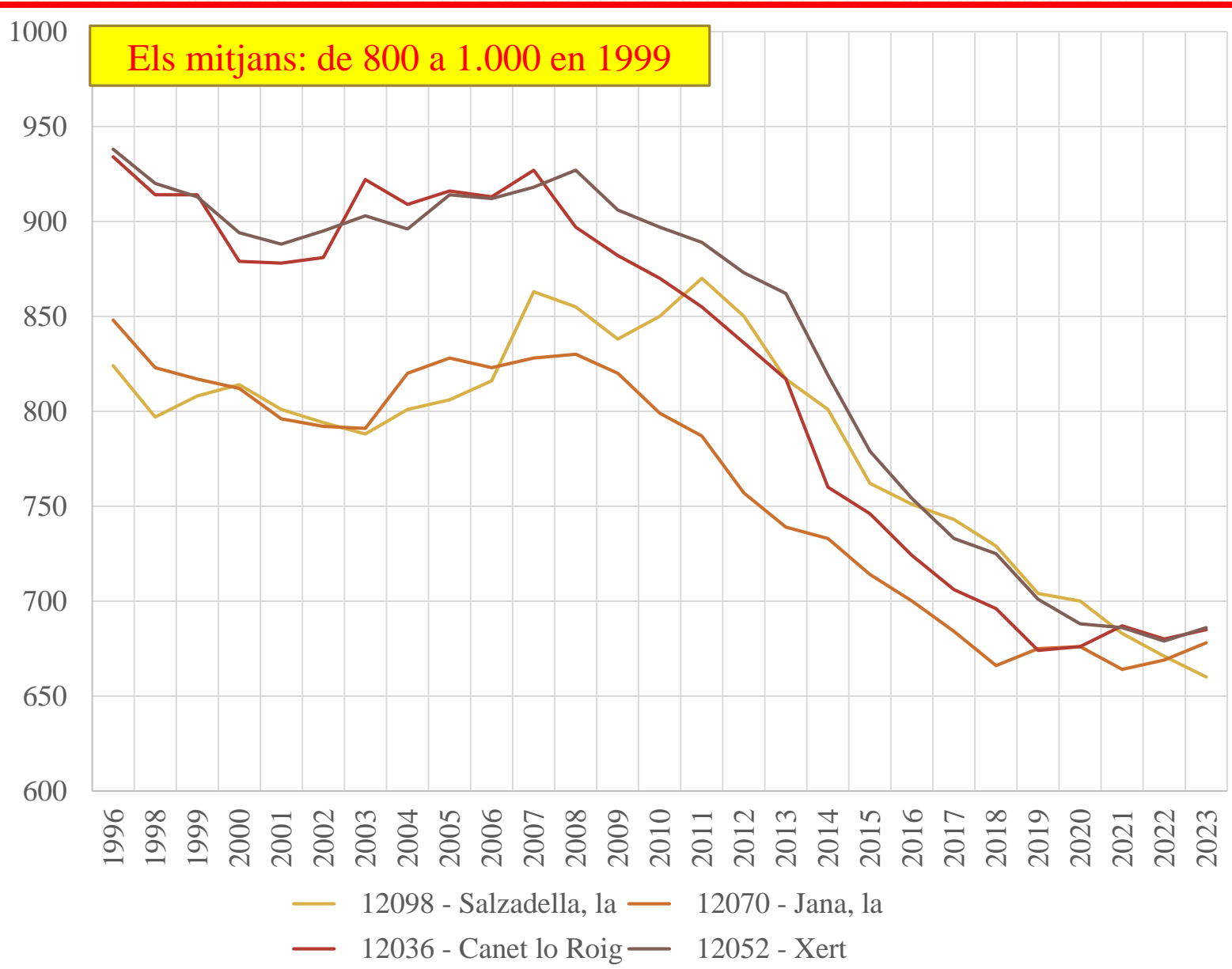
1

Evolució de la població d'alguns municipis del Baix Maestrat. 1996-2023

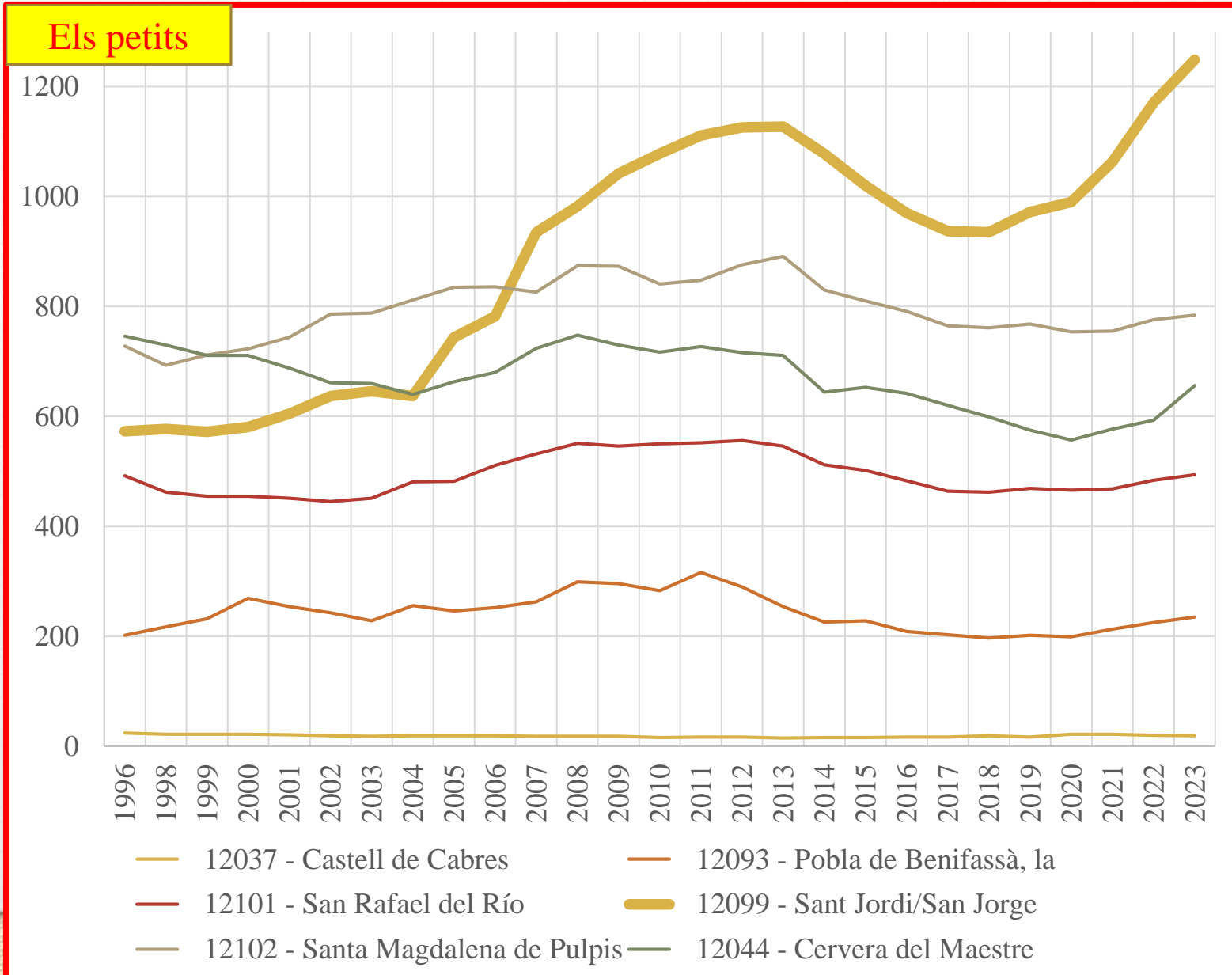
Evolució de la població d'alguns municipis del Baix Maestrat. 1996-2023

Evolució de la població d'alguns municipis del Baix Maestrat. 1996-2023

1

Evolució de la població dels municipis de la comarca del Baix Maestrat. 1996-2023

	1996	2023	1996-2023 %
12052 - Xert	938	686	-26,9
12036 - Canet lo Roig	934	685	-26,7
12096 - Rossell	1.206	891	-26,1
12037 - Castell de Cabres	24	19	-20,8
12070 - Jana, la	848	678	-20,0
12098 - Salzadella, la	824	660	-19,9
12121 - Traiguera	1.597	1.336	-16,3
12044 - Cervera del Maestre	746	656	-12,1
12101 - San Rafael del Río	492	494	0,4
12102 - Santa Magdalena de Pulpis	728	784	7,7
12100 - Sant Mateu	1.779	1.987	11,7
12034 - Càlig	1.774	2.013	13,5
12093 - Pobla de Benifassà, la	202	235	16,3
12138 - Vinaròs	20.940	29.686	41,8
12004 - Alcalà de Xivert	4.915	7.160	45,7
12027 - Benicarló	19.229	28.681	49,2
12099 - Sant Jordi/San Jorge	573	1.249	118,0
12089 - Peníscola/Peñíscola	3.821	8.449	121,1

1

1.- L'evolució del nombre d'habitants

LAS CAUSAS DE LA DESPOBLACIÓN EN ESPAÑA

Las causas que generaron la salida masiva de población desde el campo español fueron:

- La fuerza de atracción del estilo de vida urbano posibilitado por la industrialización.
- La crisis de la agricultura y las artesanías tradicionales
- La precarización de los servicios públicos y privados en el mundo rural
- Las deficientes infraestructuras de transportes y comunicaciones
- La falta de oportunidades laborales en el mundo rural
- La menor renta en el mundo rural
- La concentración del poder económico y político en las ciudades
- La ubicación de las administraciones públicas en las urbes
- Los pocos éxitos de las políticas contra la despoblación
- La marginación y desprecio hacia la cultura rural
- Las normativas y fiscalidades pensadas desde el cultura urbana
- La utilización del mundo rural al servicio de las ciudades

2

ESQUEMA

- Part teòrica:

1.- L'evolució del nombre d'habitants

2.- El comportament demogràfic

S'explicarà a la sessió 3^a

3.- Les estructures demogràfiques

4.- Els fluxos migratoris

5.- Conclusions

- Part pràctica:

Debat sobre el futur dels pobles de l'interior de la província de Castelló

2

PRINCIPALS IDEES

Els canvis en el comportament reproductor:

- Disminució de la natalitat i la fecunditat
- Augment de l'edat a la maternitat

Canvis en la mortalitat:

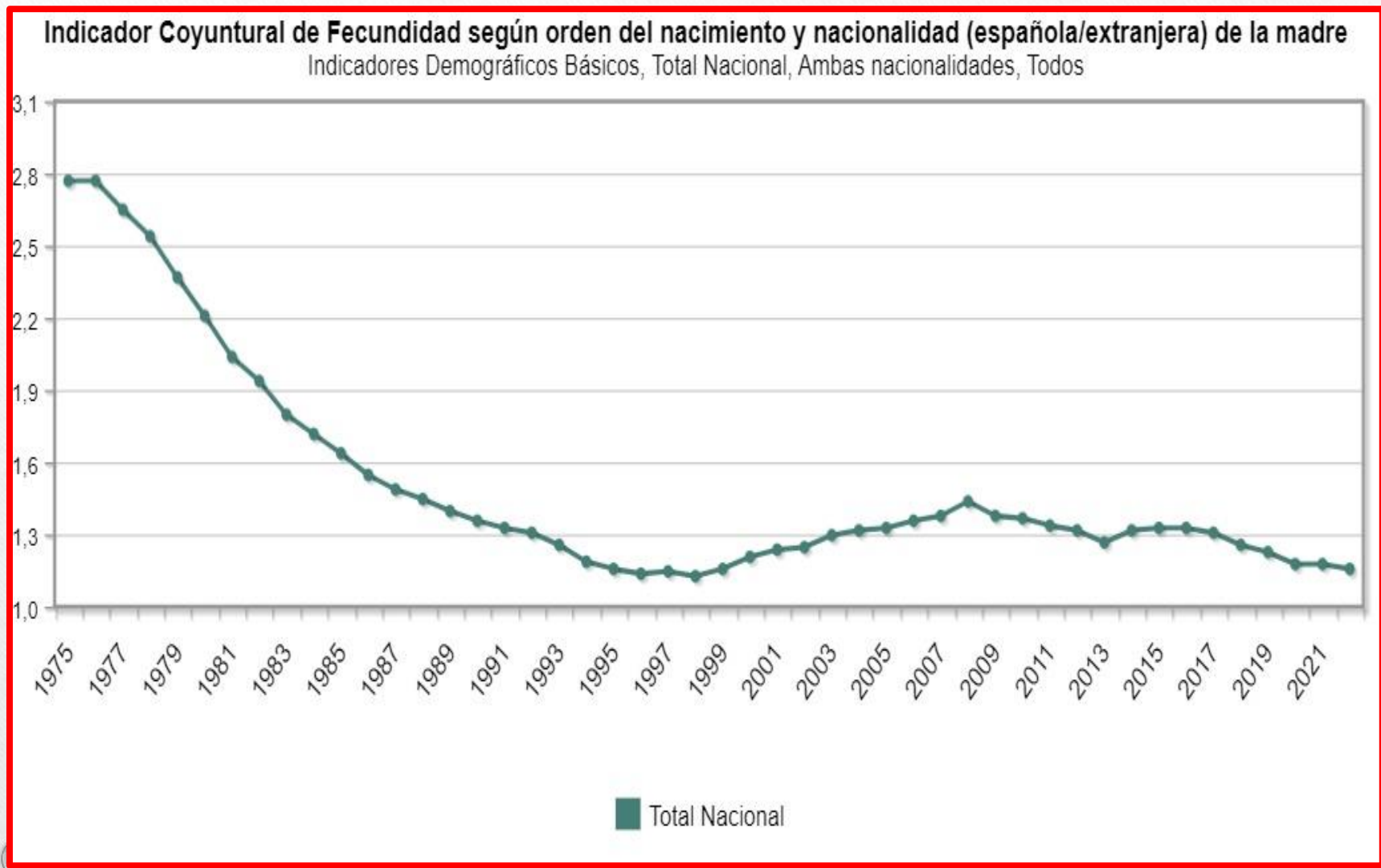
- Augment de la taxa bruta de mortalitat
- Disminució de les taxes per edats de la mortalitat

La pèrdua de la vitalitat biològica. Moren més que naixen

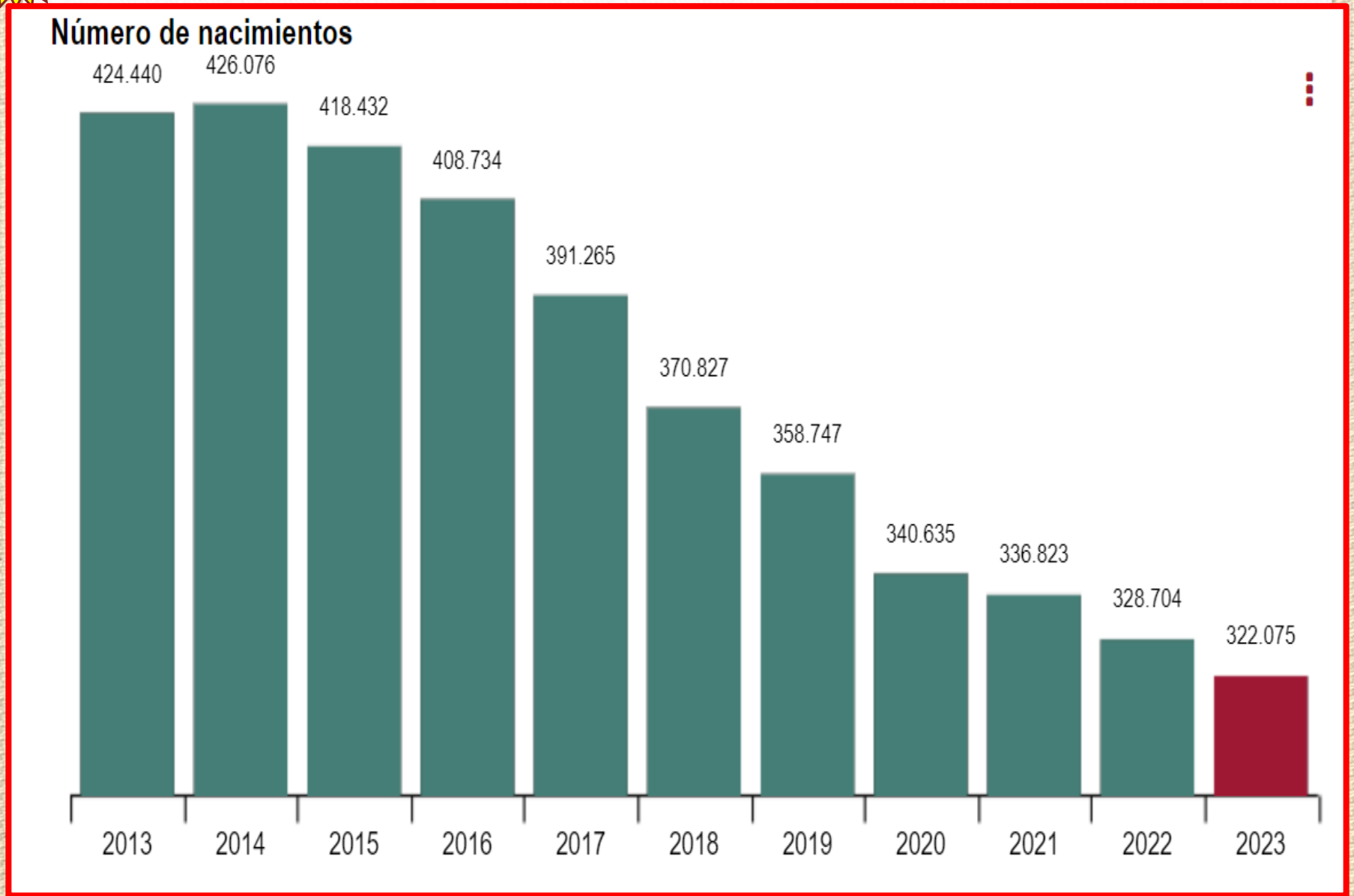
Indicador de fecunditat d'Espanya. 1975-2022

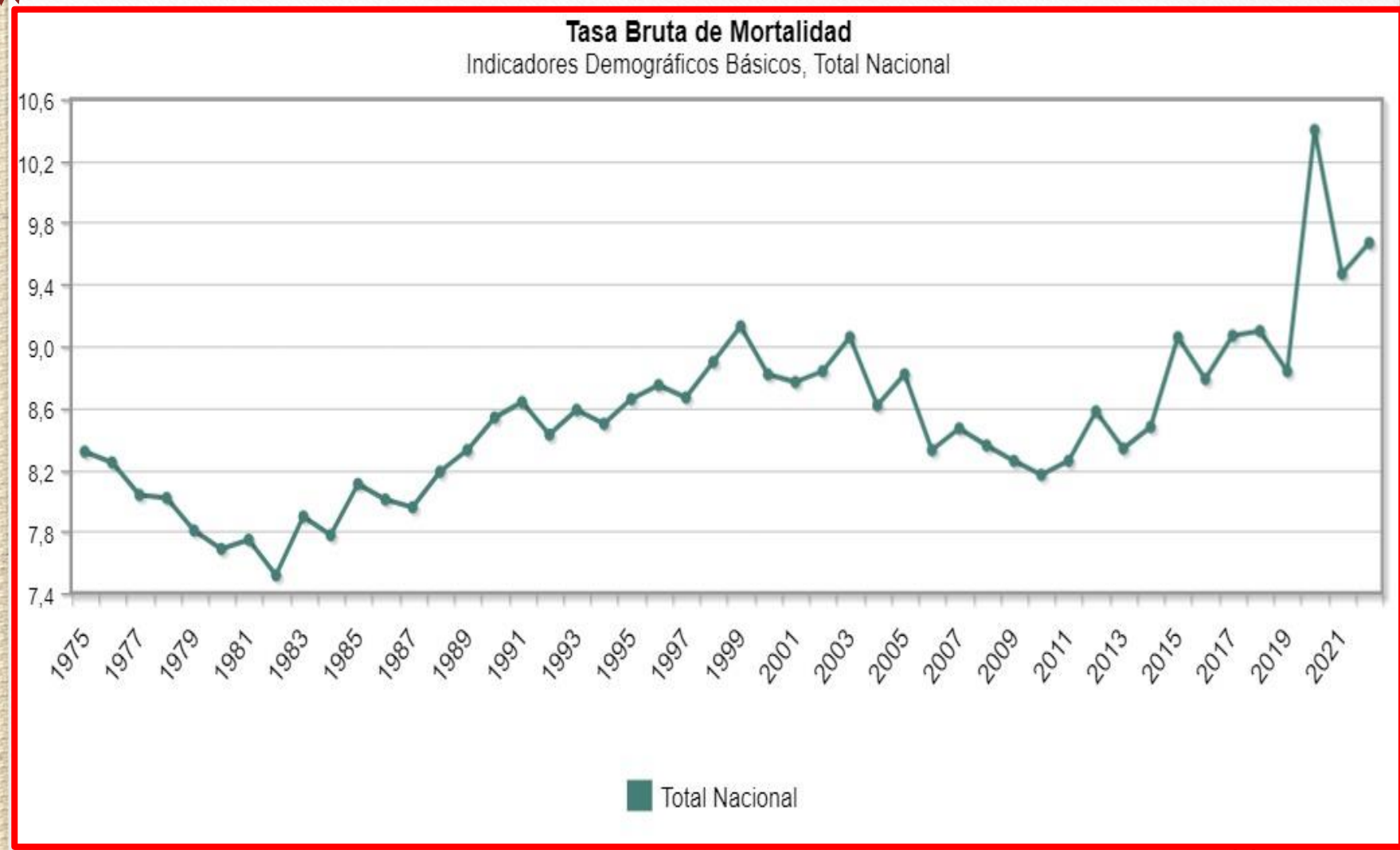

Naixement a Espanya. 2013-2023

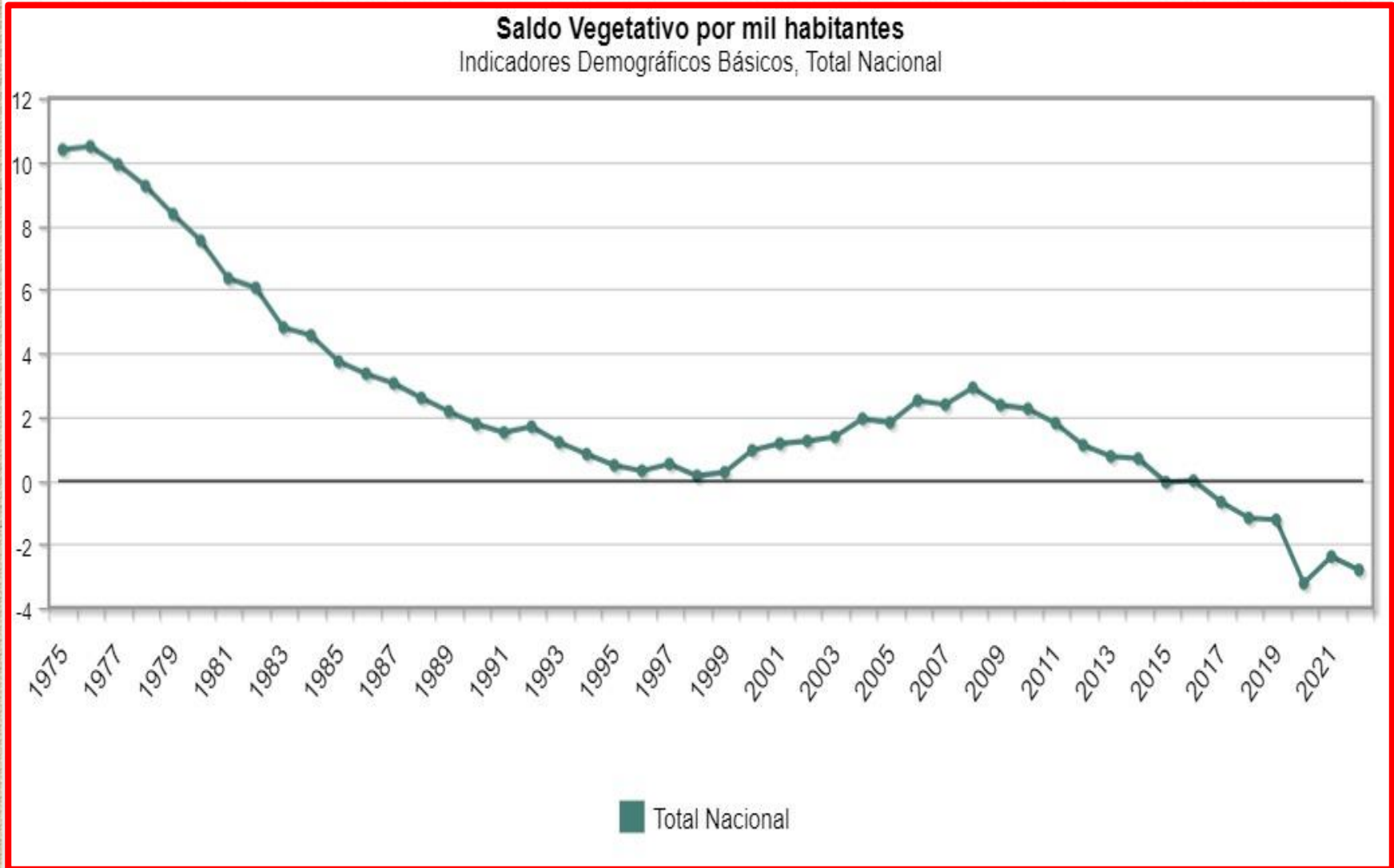
2

Taxa de mortalitat d'Espanya. 1975-2022

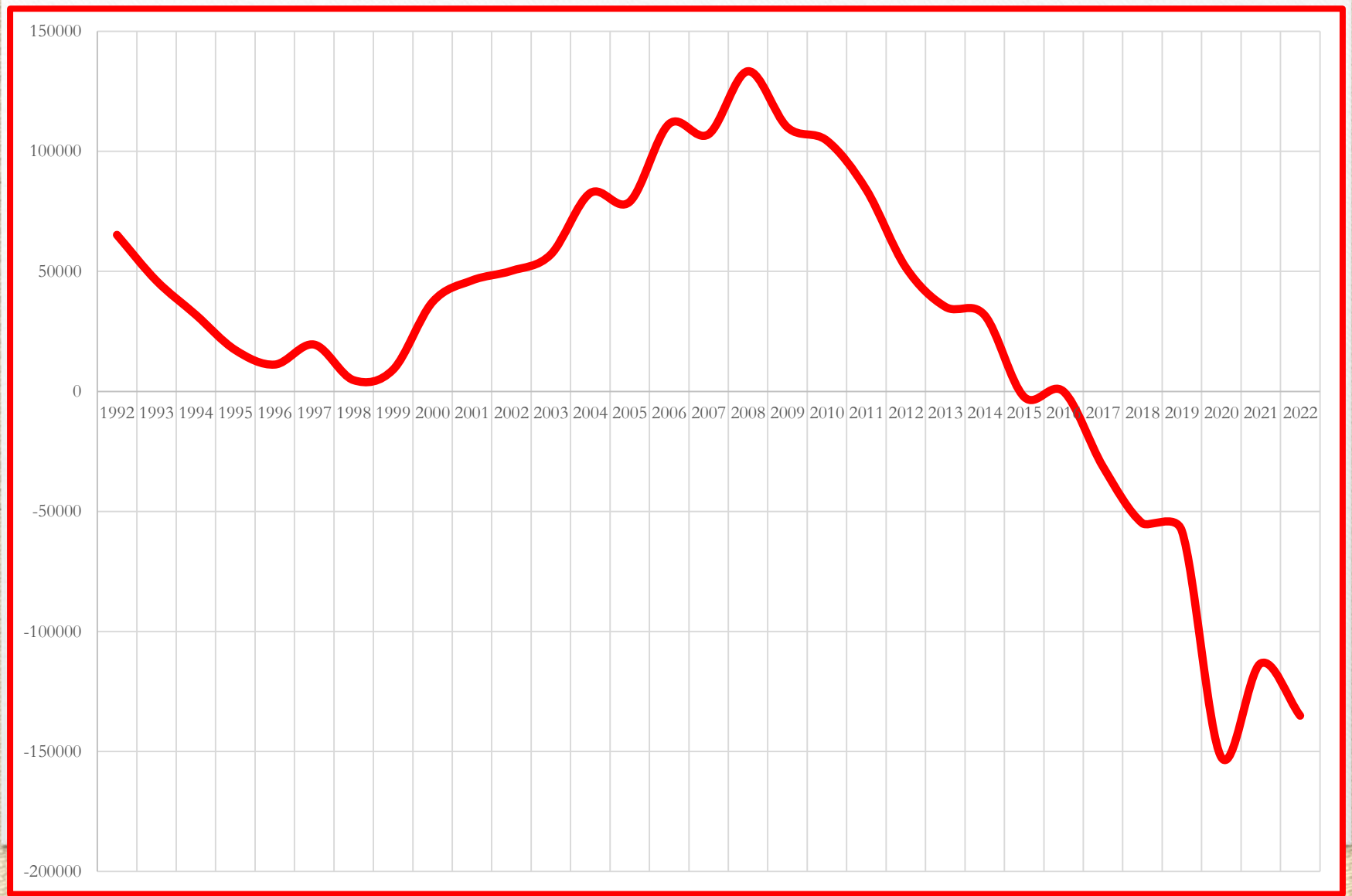
Taxa del saldo vegetatiu d'Espanya. 1975-2022

Saldo vegetatiu d'Espanya. 1992-2022. Xifres absolutes

2

2.- El comportament demogràfic

Comarca de el Baix Maestrat

	Natalitat	Fecunditat	Edat mitjana maternitat	Indicador Sintètic Fecunditat
2010	10,58	44,83	30,2	1,5
2011	10,09	43,22	30,5	1,45
2012	9,64	41,7	30,66	1,41
2013	8,99	39,4	30,74	1,36
2014	9,23	40,93	30,84	1,44
2015	9,14	41,08	31,2	1,46
2016	8,87	40,57	31,33	1,46
2017	8,41	39,09	31,29	1,44
2018	8,01	37,79	31,66	1,39
2019	7,82	37,47	31,73	1,39
2020	7,43	36,06	31,84	1,35
2021	7,35	36,06	32,21	1,36
2022	7,16	34,93	31,95	1,31

2

2.- El comportament demogràfic

Comarca de el Baix Maestrat

	Mortalitat			Esperanza de vida 0		Esperanza de vida 65	
	Masculina	Femenina	Total	Masculina	Femenina	Masculina	Femenina
2010	9,43	8,31	8,87	78,99	84,98	18,35	22,34
2011	9,56	8,41	8,98	79,16	85,13	18,44	22,45
2012	9,87	8,71	9,29	79,32	85,2	18,5	22,4
2013	9,56	8,5	9,03	79,96	85,48	18,98	22,74
2014	9,65	8,83	9,23	79,99	85,44	19,03	22,69
2015	10,34	9,51	9,91	79,62	85,19	18,63	22,4
2016	9,98	9,14	9,55	80,11	85,52	19,12	22,8
2017	10,31	9,49	9,89	80,21	85,42	19,06	22,69
2018	10,39	9,66	10,01	80,22	85,34	19,13	22,52
2019	10,16	8,86	9,51	80,53	86,02	19,31	23,2
2020	10,84	9,86	10,35	80	85,15	22,59	22,59
2021	11,11	10,08	10,59	79,78	85,15	18,95	22,55
2022	10,7	9,59	10,15	80,34	85,48	19,35	22,87

2

2.- El comportament demogràfic

Saldo vegetatiu. 1991-2022.

	1991-2022
Comunitat Valenciana	93.978
Província de Castelló	4.220
El Baix Maestrat	-1.426
12027 - Benicarló	1.577
12138 - Vinaròs	446
12089 - Peníscola/Peñíscola	86
12037 - Castell de Cabres	-3
12093 - Pobla de Benifassà, la	-39
12101 - San Rafael del Río	-99
12102 - Santa Magdalena de Pulpis	-139
12099 - Sant Jordi/San Jorge	-161
12098 - Salzadella, la	-218
12044 - Cervera del Maestre	-275
12096 - Rossell	-282
12034 - Càlig	-287
12100 - Sant Mateu	-294
12070 - Jana, la	-297
12036 - Canet lo Roig	-354
12121 - Traiguera	-356
12004 - Alcalà de Xivert	-357
12052 - Xert	-374

2

2.- El comportament demogràfic

Baix Maestrat. Taxes

	Natalitat	Mortalitat	Saldo
2010	10,58	8,87	1,71
2011	10,09	8,98	1,11
2012	9,64	9,29	0,35
2013	8,99	9,03	-0,04
2014	9,23	9,23	0
2015	9,14	9,91	-0,77
2016	8,87	9,55	-0,68
2017	8,41	9,89	-1,48
2018	8,01	10,01	-2
2019	7,82	9,51	-1,69
2020	7,43	10,35	-2,92
2021	7,35	10,59	-3,24
2022	7,16	10,15	-2,99

Xifres de 2022

	Naixements	Defuncions	Saldo
Comunitat Valenciana	35.604	49.836	-14232
Província de Castelló	4.178	5.854	-1.676
El Baix Maestrat	621	814	-193
12099 - Sant Jordi/San Jorge	9	8	1
12037 - Castell de Cabres	0	0	0
12093 - Pobla de Benifassà, la	2	2	0
12102 - Santa Magdalena de Pulpis	4	7	-3
12027 - Benicarló	248	252	-4
12098 - Salzadella, la	4	9	-5
12100 - Sant Mateu	14	19	-5
12101 - San Rafael del Río	4	9	-5
12044 - Cervera del Maestre	1	7	-6
12004 - Alcalà de Xivert	53	61	-8
12070 - Jana, la	2	10	-8
12034 - Càlig	15	25	-10
12052 - Xert	2	12	-10
12036 - Canet lo Roig	2	16	-14
12121 - Traiguera	5	22	-17
12096 - Rossell	0	19	-19
12089 - Peníscola/Peñíscola	45	73	-28
12138 - Vinaròs	211	263	-52

ESQUEMA

- Part teòrica:

- 1.- L'evolució del nombre d'habitants
- 2.- El comportament demogràfic

S'explicarà a la sessió 3^a

- 3.- Les estructures demogràfiques
- 4.- Els fluxos migratoris
- 5.- Conclusions

- Part pràctica:

Debat sobre el despoblament de l'interior de la província de Castelló